

Avtal om arbetsuppgifter och arbetstid för lärare och arbetstidsberoende ersättningar för lärare vid Umeå universitet

Gemensamma utgångspunkter

I universitetets utvecklingsprogram för perioden fram till 2002 slås fast att personalen är den viktigaste resursen. Detta gäller i högsta grad den anställda lärarpersonalen. Arbetsmiljön skall upplevas stimulerande och kreativ och det skall finnas hållbara system för kompetensförsörjning. Arbetstidsavtalet är ett viktigt instrument för att nå dessa mål.

Det är en gemensam uppgift för ledningsorganisationen på alla nivåer, för anställda lärare, övrig personal och de fackliga organisationerna att verka för en god arbetssituation. Institutionsledningarna har dock genom sin direkta arbetsledning ett särskilt ansvar för dessa frågor. Genom att skapa goda arbetsförutsättningar tryggas långsiktigt goda inlärningsförutsättningar för studenterna, en effektiv och konkurrenskraftig forskning, den egna kompetensutvecklingen och en ändamålsenlig administration.

Goda arbetsförutsättningar för universitetets lärare skapas genom

- att verksamhetens mål och inriktning är väl kända av alla
- att ansvar och befogenheter är klart formulerade på alla nivåer
- att arbetsorganisationen leder till ett stort personligt ansvarstagande, variation och stimulans
- att arbetets organisation leder till hög kvalitet i såväl forskning, utvecklingsarbete, utbildning och att nära samband etableras mellan olika arbetsuppgifter
- att den enskilde lärarens unika förmåga när det gäller undervisning, forskning, utvecklingsarbete, administration och samverkan med det omgivande samhället tas tillvara. Arbetsförhållandena skall anpassas till människors olika förutsättningar i fysiskt och psykiskt avseende
- att arbetsförhållandena skall medge möjlighet att kontinuerligt följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet
- att de anställda ges fortlöpande information, förutsättningar för kontinuerlig kompetensutveckling och möjlighet till medverkan i utformning och förändring av arbete och arbetsförhållanden.

1 § Allmänt

Parterna sluter detta avtal med stöd av ALFA 1 kap. 3§ samt bilaga 5. Avtalet innehåller tillägg till eller undantag från bestämmelserna i ALFA. Där inget annat sägs gäller ALFA i tillämpliga delar.

2 § Tillämpningsområde och giltighetstid

Detta avtal gäller lärare vid Umeå universitet vilka omfattas av ALFA. Dessutom gäller avtalet i tillämpliga delar anställning som doktorand.

Med lärare avses professorer, adjungerade professorer, lektorer, adjungerade lektorer, adjunkter, adjungerade adjunkter, forskarassistenter, timplärare och gästlärare samt enligt övergångsbestämmelserna i Högskoleförordningen utländsk lektor.

Avtalet gäller från 99-07-01 och har samma giltighetstid som RALS 1998-2001

3 § Arbetsuppgifter för lärare

De arbetsuppgifter som kan förekomma inom ramen för en anställning som lärare framgår av bestämmelserna i högskolelagen, högskoleförordningen och i det centrala avtalet om löne- och anställningsförmåner. ALFA. (Upplysningar p 1)

4 § Arbetstid

Lärarnas totala årsarbetstid är 1 700 timmar för arbetstagare med 35 semesterdagar, 1732 timmar för arbetstagare med 31 semesterdagar samt 1756 timmar för arbetstagare med 28 semesterdagar (Se Upplysningar p 2).

Samtliga förekommande arbetsuppgifter för en lärare skall inrymmas i årsarbetstiden.

5 § Arbetstidens fördelning på arbetsuppgifter, verksamhets- och bemanningsplan

Fördelning av lärarnas arbetstid regleras i ALFA. (Se Upplysningar p 3).

Förutom det som sägs i ALFA gäller följande för fördelning av lärarnas arbetstid:

* Till grund för fördelning av arbetsuppgifter för lärare skall ligga institutionens verksamhetsplan och verksamhetsuppdrag. Av dessa framgår den verksamhet som enligt planerna skall bedrivas och de mål som skall uppnås under verksamhetsåret och de ekonomiska ramarna. Verksamhetsplanen skall omfatta all verksamhet, oavsett finansiering.

* Arbetsfördelningen skall ta hänsyn till universitetslärarens behov av balans mellan de arbetsuppgifter som är förenade med anställningen. Behovet av både kort- och långsiktig kompetensutveckling skall beaktas och arbetsuppgifterna fördelas så att möjligheterna att kombinera utbildnings- och forsknings-/utvecklingsarbete främjas.

* Alla lärare skall under en 3-årsperiod ges utrymme för forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete eller för att följa forskningen inom det egna ämnesområdet utöver vad

som framgår av Högskolelagen eller för övrig kompetensutveckling. (Se Upplysningar p 1). Med övrig kompetensutveckling avses forskarutbildning, deltagande i vetenskapliga, konstnärliga, pedagogiska eller administrativa utvecklingsprojekt, deltagande i interna eller externa kurser och konferenser samt andra aktiviteter i personalutvecklande syfte. För varje lärare skall normalt finnas en kompetensutvecklingsplan. Denna del av årsarbetstiden skall sett över tid uppgå till minst 20 % för universitetslektor och till minst 10 % för universitetsadjunkt. På sikt bör också denna del av årsarbetstiden för universitetsadjunkt jämföras med den för universitetslektor.

* Beroende på verksamhetens krav och den enskilde lärarens önskemål kan arbetsuppgifterna som rör forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete, följa forskningen och övrig kompetensutveckling förläggas till längre sammanhängande perioder eller läggas ut kontinuerligt. Vilka arbetsuppgifter som skall genomföras under det avsatta tidsutrymmer skall framgå av bemanningsplanen. Avrapportering av genomförda uppgifter skall ske på lämpligt sätt.

* En planeringsperiod på 3 år bör tillämpas vid personal- och bemanningsplanering.

* Avstämning och revidering av lärarens kompetensutvecklingsplan liksom uppföljning av arbetsförhållandena i övrigt sker normalt vid återkommande utvecklingssamtal.

* När undervisningsinsatserna fastställs för den enskilde läraren skall hänsyn tas till vilket för- och efterarbete (inklusive examination) som krävs med hänsyn till undervisningens och ämnets karaktär, undervisningens uppläggning och metod samt lärarens kompetens och erfarenhet av undervisning inom kursen eller området. Generella beräkningsgrunder kan med hänsyn tagen till den stora variationen i undervisningens karaktär inte läggas fast. Utgångspunkt för fastställande av undervisningsinsatsen kan dock vara att en timmes undervisningsinsats, inklusive för- och efterarbete, med den variationsbredd som föreligger omfattar två till sju klocktimmar. Vid insatser som har karaktären av att vara tillgänglig, ger råd mm är det naturligt att dessa betraktas som normal arbetstid. För den lärare som redan idag har merparten av sin arbetstid uppbunden i undervisningsinsatser skall denna andel inte öka utan förutsätts på sikt minska.

Gemensam protokollsanteckning:

För professor anställd senast den 1 januari 1999 skall arbetstiden normalt i huvudsak ägnas åt forskning och forskarutbildning i enlighet med tidigare reglering.

Anställningen som forskarassistent är strategisk för den långsiktiga kompetensförsörjningen. Parterna är ense om att den som har en anställning som forskarassistent i allt väsentligt skall kunna använda denna tid för egen forskning och endast i begränsad omfattning engageras för undervisningsinsatser.

6 § Samråd och beslut om planering av årsarbetstiden

Arbetsgivarens skyldighet att samråda med läraren om planering av årsarbetstiden regleras i ALFA. (Se Upplysningar p 5).

Beslut om tjänstgöringsplan regleras i ALFA. (Se Upplysningar p 6).

Förutom det som sägs i ALFA gäller följande för beslut om bemanningsplanering.

* Riktlinjer för bemanningsplanering och beräkning av undervisningsinsatser fastställs av institutionsstyrelse efter samverkansförhandlingar eller andra överläggningar mellan prefekt och fackliga företrädare. Där institutionsstyrelse saknas beslutar prefekten i frågan. I bemanningsplanen skall tid avsättas för institutionsgemensamma arbetsuppgifter. (Se Upplysningar p 1).

* Institutionens bemanningsplan fastställs av prefekten efter det att berörda lokala arbetstagarorganisationer underrättats.

Påkallar berörd arbetstagarorganisation förhandling i frågan inom tio arbetsdagar gäller följande:

Om inte parterna enas vid förhandlingen eller om förhandling inte begärts inom angiven tid får arbetsgivaren besluta i frågan.

Denna informations- och förhandlingsskyldighet ersätter förhandlings- och informationsskyldigheten enligt MBL.

* För varje lärare upprättas en tjänstgöringsplan. I denna regleras arbetskyldigheten, dvs. omfattningen och förläggningen av samtliga arbetsuppgifter. Planen omfattar normalt ett år, läsår eller verksamhetsår. Ändringar eller anpassningar kan göras under året men bör normalt göras minst två veckor innan ändringen träder i kraft.

7 § Närvaro på arbetsplatsen

Lärare skall vara tillgängliga på arbetsplatsen i den omfattning verksamheten och arbetsuppgifterna kräver. Arbetet kan dock, om arbetsuppgifterna så tillåter, och efter godkännande av prefekt (motsv.) förläggas till annan plats än den ordinarie arbetsplatsen. Detta gäller också under de studerandes undervisningsfria perioder.

8 § Övertid och mertid

* Samtliga arbetsuppgifter för en lärare skall normalt rymmas inom årsarbetstiden. Övertid/mertid utöver den totala årsarbetstiden skall normalt inte förekomma. För lärare som omfattas av chefsavtalet gäller inte övertidsbestämmelserna.

* Om det under verksamhetsåret uppkommer särskilda behov av att lärare fullgör arbetsuppgifter utöver de planerade inom ramen för årsarbetstiden har prefekt rätt att beordra övertid/mertid. Övertiden får uppgå till högst 150 arbetstimmar. Övertid utöver 150 tim kräver synnerliga skäl och medgivande från dekanus/motsv. För arbete på

övertid/mertid skall i första hand anlitas arbetstagare som frivilligt åtar sig detta (Se ALFA 4 kap. 18 § samt 19 §).

* Kompensation för övertid/mertid är antingen ledighet eller ekonomisk ersättning. (Se ALFA 4 kap 9 § samt 20 §). Kompensation för beordrad, fullgjord mertid/övertid utgår för faktiskt arbetad tid, dvs. även för eventuellt för- och efterarbete.

* Övertid och mertid beräknas efter fullgjort arbete. Avstämning och reglering kan ske terminsvis om verksamhetsmässiga eller andra skäl föreligger.

* Ekonomisk ersättning utgår med enkelt övertidstillägg resp. mertidstillägg enligt ALFA. Ersättningen utbetalas inom två månader efter fullgjord årsarbetstid eller efter annan avstämning.

* Kompensationsledighet skall ges under förutsättning att läraren önskar det och att institutionsledningen bedömer det möjligt med hänsyn till verksamhetens krav. Kompensationsledighet medges med 1,5 ledig timme per arbetad övertidstimme. Per arbetad mertidstimme medges 1 ledig timme. (Se ALFA 4 kap 11 § och 22§)

* Obekvämtidstillägg

För schemalagd undervisningstimme som till minst hälften fullgörs efter klockan 18.00 eller lördag-söndag utgår ett lönetillägg enligt lokalt avtal.

För Umeå universitet:

Jan-Olof Kellerth

För SACO/S:

Eva Norling

För OFR/S:

Roland Persson

Upplysningar (ingår ej i avtalet)

1 Arbetsuppgifter

- Högskolelagen 3 kap 1 §

I en lärares arbetsuppgifter får ingå att ha hand om utbildning, forskning och konstnärligt utvecklingsarbete samt administrativt arbete. Till lärares uppgifter hör också att följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet och den samhällsutveckling i övrigt som har betydelse för lärarens arbete vid högskolan.

- Högskolelagen 3 kap 2 §

I en professors arbetsuppgifter skall det normalt ingå både utbildning och forskning.

- Högskoleförordningen 4 kap 3 §

En högskola skall besluta om i vilken omfattning lärarna vid högskolan skall ha hand om utbildning, forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete, och administrativt arbete. Därvid skall högskolan vinnlägga sig om att lärare ur alla kategorier undervisar inom grundläggande högskoleutbildning. Forskarassistenter skall dock i huvudsak bedriva forskning.

- ALFA bilaga 5 4 §

Utöver undervisningsuppgifter skall utrymme ges för forskning, konstnärligt utvecklingsarbete, att följa forskningen samt för övrigt kompetensutveckling.

- Propositionen 1996/97: 141

Med tanke på utbildningens anknytning till forskningen är det väsentligt att professorer deltar i grundutbildningen i större utsträckning än idag. På motsvarande sätt bör övriga lärare med vetenskaplig kompetens medverka i högre grad i forskning/forskarutbildning.

Genom en ändring i högskolelagen, som trädde i kraft den 1 januari 1997, markerade statsmakterna att universitet och högskolor vid sidan om utbildning och forskning också i ökad utsträckning bör samverka med det omgivande samhället, den s k tredje uppgiften. Regeringens uppfattning är att ett motsvarande omvärldsperspektiv bör synas i beskrivningen av de uppgifter som högskolans lärare skall utföra. Regeringen föreslår därför att ett tillägg görs i 3 kap 1 § högskolelagen med innebörden att lärare vid universitet och högskolor inte bara skall följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet utan också den samhällsutveckling i övrigt som har betydelse för lärarens arbete vid högskolan.

- Förtydligande av lärares arbetsuppgifter

Arbetsuppgifter som normalt får ingå i en anställning som lärare är:

- Utbildning

Förberedelse för och genomförande av undervisning i olika former inom grund- och forskarutbildning samt fort- och vidareutbildning. Undervisningen kan ske i olika former som föreläsningar, lektioner, handledning enskilt och i grupp, laborationer, övningar och exkursioner. Examination i olika former, kurs- och programutveckling samt pedagogiskt utvecklingsarbete ingår också i arbetsområdet utbildning. Uppgifterna kan utföras antingen i direktkontakt med studenten eller på distans.

- Forskning

Eget deltagande i forskning och utvecklingsarbete samt forskningsinformation.

- Administrativt arbete

Ledningsuppdrag inom universitetet. Ledamotskap i olika organ, kommittéer och arbetsgrupper inom och utom universitetet. Samordnings- och utvecklingsuppdrag för olika frågor. Administration och institutionsarbete.

- Övrigt

Följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet och den samhällsurveckling som har betydelse för lärarens arbete vid högskolan samt delta i annan relevant kompetensutveckling.

2 Årsarbetstid

ALFA bilaga 5: 3 §

- Den totala årsarbetstiden för lärare är
- 1 700 timmar för arbetstagare med 35 semesterdagar
1 732 timmar för arbetstagare med 31 semesterdagar
1 756 timmar för arbetstagare med 28 semesterdagar

3 Arbetstidens fördelning

- ALFA bilaga 5:4 §

Fördelning av årsarbetstiden för lärare skall fastställas i lokala avtal. Utgångspunkter för de lokala förhandlingarna skall vara att utnyttja tillgängliga resurser på för verksamheten bästa sätt, att skapa en god balans mellan en lärares olika arbetsuppgifter och mellan olika kategorier av lärare.

Fördelning en skall ske i ett flersårsperspektiv där omfattningen av olika arbetsuppgifter kan variera över tiden. Utöver undervisningsuppgifter skall utrymme ges för forskning, konstnärligt utvecklingsarbete, att följa forskningen samt för övrig kompetensutveckling. Särskild hänsyn bör också tas till ledande uppgifter för utbildning och forskning såväl inom ämnen som i övrigt. Detsamma gäller huvudansvar för handledning av doktorander.

- Propositionen 1996/97: 141

En grundläggande strävan måste vara att varje lärare tas i anspråk med hänsyn till hans eller hennes samlade – pedagogiska, vetenskapliga eller konstnärliga och övriga – kompetens och att läraren skall kunna utveckla hela sin kompetens inom ramen för anställningen. Uppgifter avseende ledning och utveckling av högskolans verksamhet och samverkan med samhällslivet utanför högskolan bör fördelas inom hela lärargruppen med hänsyn till varje lärares individuella kvalifikationer.

4 Arbetstid efter befordran

- ALFA bilaga 5: 4 § protokollsanteckning

Parterna är ense om att för lärare som befordras på grund av behörighetsbedömning skall undervisningsdelen inte automatiskt ändras i förhållande till den generella reglering som gällde för den befattning som läraren hade före befordran.

5 Samråd med den enskilde läraren

- ALFA bilaga 5: 5 §

Planeringen av årsarbetstiden skall ske i samråd med berörd lärare utifrån verksamhetens krav och en helhetssyn på lärarens arbetsuppgifter och arbetsituation. Samrådet skall leda till en översiktligt plan över omfattning och förläggning av lärarens undervisning som medger utrymme för egen forskning eller konstnärligt utvecklingsarbete, all följa forskningen inom det egna undervisningsområdet, annan kompetensutveckling samt övrigt arbete, såsom att samverka med det omgivande samhället.

Vid fastställande av undervisningsdelen skall en utgångspunkt vara att i ett flersårsperspektiv inte på något avgörande sätt utöka denna i förhållande till den generella reglering som tidigare gällt för den enskilde lärarens befattning.

6 Beslut om tjänstgöringsschema/plan

- ALFA bilaga 5: 6 §

Lärares tjänstgöringsschema/plan fastställs av arbetsgivaren.

Innan arbetsgivaren meddelar beslut om tjänstgöringsschema/plan skall berörd lokal arbetsgivarorganisation underrättas. Påkallar berörd arbetstagarorganisation förhandling i frågan inom fem arbetsdagar gäller följande bestämmelser. Om parterna inte enas vid en förhandling enligt denna paragraf eller om förhandling inte begärs inom angiven tid, får arbetsgivaren besluta i frågan.

Denna förhandlings- och informationsskyldighet ersätter arbetsgivarens förhandlings- och informationsskyldighet enligt MBL.

7 Doktorand

- Höskoleförordningen 5 kap 2 §

Den som är anställd som doktorand skall främst ägna sig åt sin egen forskarutbildning. En anställd får dock i begränsad omfattning arbeta med utbildning, forskning och administration. Sådant arbete får, innan doktorexamen har avlagts, inte omfatta mer än 20 % av full arbetstid.

- ALFA bilaga 5: 4 §

Bestämmelser om övertid enligt 4 kap ALFA gäller inte doktorand, assistent med utbildningsbidrag och amanuens.

990518: Exp rektor,
vice rektor
univ. dir

Lars Erik Öhlund

Adont job: s kansli

Med job -u-

Teknot job -u-

Sam job -u-

Hum job -u-

Kärrant tilln.

Arbetsgivarrådet (H. Engström)

R-M Ringlöv